

SL

SL

SL

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 20.7.2010
COM(2010) 392 konč.

2010/0215 (COD)

Predlog

DIREKTIVA EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o pravici do obveščnosti v kazenskem postopku

{SEC(2010) 907}
{SEC(2010) 908}

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. UVOD

1. Namen tega predloga Direktive Evropskega parlamenta in Sveta je določiti skupne minimalne standarde glede pravice do obveščenosti v kazenskem postopku v Evropski uniji. Predlog je drugi v vrsti ukrepov, določenih v načrtu za krepitev procesnih pravic, ki ga je Svet sprejel 30. novembra 2009 in ki Komisijo poziva, naj pripravi predloge na podlagi pristopa „korak za korakom“. Ta pristop se zdaj obravnava kot dober način za spodbujanje samozvesti in nadaljnjo krepitev medsebojnega zaupanja. Ta predlog bi bilo zato treba razumeti kot del celovitega svežnja zakonodaje, ki bo predstavljen v naslednjih nekaj letih in bo zagotovil minimalen nabor procesnih pravic v kazenskem postopku v Evropski uniji.
2. Predlog želi izboljšati pravice obdolžencev. Obstoje skupnih minimalnih standardov v zvezi z navedenimi pravicami bi moral olajšati uporabo načela vzajemnega priznavanja in tako izboljšati pravosodno sodelovanje med državami članicami EU.
3. Prvi ukrep je Direktiva o pravici do tolmačenja in prevajanja, sprejeta 8. oktobra 2010.
4. Kar zadeva pravno podlago, predlog temelji na členu 82(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU). Navedeni člen določa, da „*Evropski parlament in Svet lahko z direktivami, sprejetimi po rednem zakonodajnem postopku, določita minimalna pravila, potrebna za lažje vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami. V teh pravilih se upoštevajo razlike med pravnimi sistemi in izročili držav članic.*

Pravila se nanašajo na:

(a) vzajemno dopustnost dokazov med državami članicami;

(b) pravice posameznikov v kazenskem postopku;

(c) pravice žrtev kaznivih dejanj;

(d)[...].“

Za uspešno vzajemno priznavanje si morajo države medsebojno zaupati. Za okrepitev medsebojnega zaupanja in s tem sodelovanja je potrebna določena stopnja usklajenosti.

5. Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina) določa pravico do nepristranskega sodišča; člen 48 zagotavlja pravico do obrambe, ki ima enak pomen in področje uporabe kot pravice, zagotovljene s členom 6(3) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin¹. Kar zadeva Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v

¹ Razlaga člena 48, razlage v zvezi z Listino o temeljnih pravicah.

nadaljnjem besedilu: EKČP), pravica do obveščenosti o pravicah izhaja iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljnjem besedilu: ESČP) glede člena 6 EKČP, ki je navedlo, da bi morali organi uporabljati proaktivni pristop za zagotovitev, da so osebe, obdolžene kaznivih dejanj, obveščene o svojih pravicah. Pravica do obveščenosti o obtožbi, ki izhaja iz člena 6(3)(a) EKČP, je temeljna pravica osebe, obdolžene kaznivega dejanja, ki mora za pripravo svoje obrambe poznati obtožbo, ki jo bremeni. Člena 9(2) in 14(3) Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: MPDPP)² vsebujeta zelo podobne določbe.

6. Z namenom utemeljitve predloga je Komisija opravila oceno učinka. Poročilo o oceni učinka je na voljo na http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2010_en.htm.

2. OZADJE

7. Člen 6(3) Pogodbe o Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: PEU) določa, da so temeljne pravice, kakor jih zagotavlja EKČP in kakor izhajajo iz skupnega ustavnega izročila držav članic kot splošna načela del prava Unije. Člen 6(1) PEU določa, da Unija priznava pravice, svoboščine in načela iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah z dne 7. decembra 2000, prilagojene 12. decembra 2007 v Strasbourgu, ki ima enako pravno veljavnost kot Pogodbi. Listina velja za institucije EU in države članice, ko izvajajo pravo Unije, na primer na področju pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah v Evropski uniji.
8. V zaključkih predsedstva zasedanja Evropskega sveta v Tampereju³ je navedeno, da bi morale vzajemno priznavanje postati temelj pravosodnega sodelovanja, poudarjeno pa je tudi, da bi vzajemno priznavanje „... in potrebno približevanje zakonodaje olajšalo [...] sodno varstvo pravic posameznikov“⁴.
9. Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu z dne 26. julija 2000 o vzajemnem priznavanju pravnomočnih sodb v kazenskih zadevah⁵ navaja, da „je zato treba [...] zagotoviti, da obravnava obdolžencev in pravice obrambe ne le, da ne trpijo zaradi izvajanja načela [vzajemnega priznavanja], ampak da se jamstva v postopku le še izboljšajo“.
10. To je bilo potrjeno v programu ukrepov za izvajanje načela vzajemnega priznavanja odločb v kazenskih zadevah⁶, ki sta ga sprejela Svet in Komisija. Program je poudaril, da je „vzajemno priznavanje zelo odvisno od več parametrov, ki določajo njegovo učinkovitost“.
11. Ti parametri vključujejo mehanizme za varstvo pravic osumljencev (parameter 3) in opredelitev skupnih minimalnih standardov, ki so potrebni, da bi se olajšala uporaba

² 999 U.N.T.S. 171. MPDPP je mednarodna konvencija o državljanskih in političnih pravicah, dana na voljo za podpis z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov 16. decembra 1966, ki so jo ratificirale vse države članice EU in je zato zanje po mednarodnem pravu obvezujoča.

³ 15. in 16. oktober 1999.

⁴ Zaključek 33.

⁵ COM(2000) 495 z dne 29. julija 2000.

⁶ UL C 12, 15.1.2001, str. 10.

načela vzajemnega priznavanja (parameter 4). Ta predlog Direktive uteleša navedeni namen krepitve varstva pravic posameznika.

12. Komisija je leta 2004 predložila obsežen zakonodajni predlog⁷, ki je zajemal najpomembnejše pravice obdolžencev v kazenskih postopkih. Svet predloga ni sprejel.
13. Svet za pravosodje je 30. novembra 2009 sprejel načrt za krepitev procesnih pravic osumljenih ali obtoženih oseb v kazenskih postopkih⁸, ki je predvidel sprejetje petih ukrepov, ki zajemajo temeljne procesne pravice, in sicer na podlagi pristopa „korak za korakom“, ter pozval Komisijo, naj v ta namen predstavi ustrezne predloge. Svet je priznal, da na področju varstva temeljnih pravic posameznikov v kazenskih postopkih do danes na evropski ravni ni bilo storjeno dovolj. Celotno korist zakonodaje EU na tem področju bo mogoče čutiti šele, ko bodo vsi ukrepi preneseni v zakonodajo. Drugi ukrep načrta zadeva pravico do obveščenosti.
14. Stockholmski program, ki ga je Evropski svet sprejel na zasedanju 10. in 11. decembra 2009⁹, je ponovno potrdil pomen pravic posameznika v kazenskem postopku kot temeljnega načela Unije in nujnega sestavnega dela medsebojnega zaupanja med državami članicami ter zaupanja javnosti v EU. Z varstvom temeljnih pravic posameznika bodo odpravljene tudi ovire za prosto gibanje. Stockholmski program se sklicuje na načrt za krepitev procesnih pravic osumljenih ali obtoženih oseb v kazenskih postopkih kot bistveni del večletnega programa in poziva Komisijo, naj predloži ustrezne predloge za njegovo naglo izvajanje.

3. PRAVICA DO OBVEŠČENOSTI, KOT JE DOLOČENA V LISTINI IN EKČP

15. Člen 6 Listine – Pravica do svobode in varnosti – določa:

„Vsakdo ima pravico do svobode in varnosti.“

Člen 47 Listine – Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča – določa:

„(...) Vsakdo ima pravico, da o njegovi zadevi pravično, javno in v razumnem roku odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom predhodno ustanovljeno sodišče. Vsakdo ima možnost svetovanja, obrambe in zastopanja.

(...).“

Člen 48 Listine – Domneva nedolžnosti in pravica do obrambe – določa:

„2. Vsakemu obdolžencu je zagotovljena pravica do obrambe.“

Listina na svojem področju uporabe zagotavlja in odraža ustrezne pravice, določene v EKČP.

⁷ COM(2004) 328 z dne 28. aprila 2004.

⁸ UL C 295, 4.12.2009, str. 1.

⁹ Zaključki Evropskega sveta 10. in 11. decembra 2009.

Člen 5 EKČP – Pravica do svobode in varnosti – določa:

„(2) *Ob odvzemu prostosti je treba vsakogar takoj poučiti v jeziku, ki ga razume, o vzrokih za odvzem prostosti in česa ga dolžijo.*

(...)“.

In člen 6 EKČP – Pravica do poštenega sojenja – določa:

„(3) *Kdor je obdolžen kaznivega dejanja, ima naslednje minimalne pravice:*

(a) *da ga takoj in natančno seznani v jeziku, ki ga razume, z bistvom in vzroki obtožbe, ki ga bremenijo;*

(b) *da ima primeren čas in možnosti za pripravo svoje obrambe;*

[...]“

16. Več najnovejših raziskav¹⁰ kaže, da se načini obveščanja obdolžencev o njihovih pravicah zelo razlikujejo in da se v večini primerov informacije o pravicah zagotovijo le ustno, zaradi česar je učinkovitost manjša in spremljanje oteženo. V EKČP pravica do obveščenosti ni izrecno določena. Obstaja pa sodna praksa, v skladu s katero morajo pravosodni organi sprejeti pozitivne ukrepe za zagotovitev dejanskega spoštovanja člena 6 EKČP, kot sta na primer sodbi v zadevah *Padalov*¹¹ in *Talat Tunc*¹², v katerih je Evropsko sodišče za človekove pravice navedlo, da bi morali organi aktivno obveščati osumljence o pravici do brezplačne pravne pomoči. V zadevi *Panovits*¹³ pa je Evropsko sodišče za človekove pravice odločilo, da imajo organi pozitivno obveznost poučitve osumljenca o pravici do pravne pomoči zagovornika in brezplačne pravne pomoči, ki jo lahko prejme, če izpolnjuje pogoje. Ne zadostuje, da se te informacije zagotovijo v pisni obliki, na primer z obvestilom o pravicah, kot so to storili organi v zadevi *Panovits*. Evropsko sodišče za človekove pravice poudarja, da morajo organi storiti vse potrebno za zagotovitev, da se osumljenec v celoti zaveda svojih pravic.
17. Člen 5(2) in člen 6(3)(a) EKČP določata obveznost pravosodnih organov, da osumljenca seznani z bistvom in vzroki obtožbe, tako da razume, česa ga dolžijo, da lahko pripravi svojo obrambo¹⁴ in izpodbija zakonitost odvzema prostosti¹⁵. Čeprav se z obema členoma zahtevajo posebne informacije, se ta omejujeta na dejanske informacije o vzrokih za prijetje, bistvu in vzrokih obtožbe ter ustrezni pravni podlagi. Količina informacij, ki se sporočijo obdolžencu, je odvisna od vrste in obsežnosti zadeve, saj člen 6(3)(b) določa, da mora oseba imeti na voljo „primeren čas in možnosti“ za pripravo svoje obrambe, to pa se razlikuje od primera do

¹⁰ T Spronken, G Vermeulen et al, *EU Procedural Rights in Criminal Proceedings* (Procesne pravice v kazenskem postopku v EU), Antwerpen 2009; E Cape, Z Namoradze et al, *Effective Criminal Defence in Europe* (Učinkovita obramba v kazenskem postopku v Evropi), Antwerpen 2010.

¹¹ *Padalov proti Bolgariji*, sodba z dne 10. avgusta 2006, vloga št. 54784/00.

¹² *Talat Tunc proti Turčiji*, sodba z dne 27. marca 2007, vloga št. 32432/96.

¹³ *Panovits proti Cipru*, sodba z dne 11. decembra 2008, pritožba št. 4268/04, točki 72 in 73.

¹⁴ *Mattoccia proti Italiji*, sodba z dne 25. julija 2000, pritožba št. 23969/94, točka 60.

¹⁵ *Fox, Campbell in Hartley*, sodba z dne 30. avgusta 1990, pritožba št. A 182, točka 40.

primera¹⁶. Iz tega sledi, da je lahko potrebno dodatno ukrepanje za zagotovitev, da je obdolženec dejansko razumel informacije¹⁷. Sodna praksa ESČP kaže, da je večina težav s spoštovanjem določb povezana s pozitivnimi ukrepi, ki naj bi zagotovili pošteno sojenje. Dostopnost informacij v smislu, da obdolženec lahko zaprosi zanje, ne zadostuje. Organ pregona mora seznaniti obdolženca z bistvom in vzroki obtožbe, te obveznosti pa ni mogoče izpolniti pasivno z omogočanjem dostopnosti informacij, ne da bi jih zagotovili obrambi¹⁸. V EKČP ni navedeno, kako je treba zagotoviti informacije. Čeprav je Evropsko sodišče za človekove pravice v zadevi *Kamasinski*¹⁹ odločilo, da bi bilo treba osumljencu, ki ne razume jezika, načeloma zagotoviti pisni prevod obtožnice, je sprejelo stališče, da za skladnost s členom 6(3)(a) zadostujejo ustna pojasnila.

18. V skladu z mandatom, določenim v načrtu za krepitev procesnih pravic, ta direktiva določa minimalne zahteve na ravni EU glede obveščenosti osumljencev in obtožencev v zvezi z njihovimi procesnimi pravicami in zadevo zoper njih. Tako podpira uporabo Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti členov 6, 47 in 48, ter nadgrajuje člena 5 in 6 EKČP, kakor ju razlaga ESČP.

4. POSEBNE DOLOČBE

Člen 1 – Cilj

19. V tem členu je zajet cilj Direktive, to je določitev pravil glede pravice do obveščenosti osumljencev in obtožencev v zvezi z njihovimi pravicami ter obtožbo v kazenskem postopku proti njim.

Člen 2 – Področje uporabe

20. Ta direktiva se uporablja od trenutka, ko pristojni organi države članice z uradnim obvestilom ali na drug način osebo seznani, da je osumljena ali obtožena storitve kaznivega dejanja, do zaključka postopka (vključno z morebitnimi pravnimi sredstvi). Ne uporablja pa se za postopke, ki jih vodijo upravni organi v zvezi s kršitvijo nacionalne ali evropske zakonodaje o konkurenci, razen če je bila vložena tožba pri sodišču, ki je pristojno za kazenske zadeve.
21. Izrecno so zajeti postopki v zvezi z evropskim nalogom za prijetje²⁰. Direktiva v zvezi s tem omogoča uporabo procesnih jamstev iz členov 47 in 48 Listine ter členov 5 in 6 EKČP za postopke predaje, ki temeljijo na evropskem nalogu za prijetje.

Člen 3 – Pravica do obveščanja o pravicah

¹⁶ *Pélissier in Sassi proti Franciji*, sodba z dne 25. marca 1999, pritožba št. 25444/94, točka 54; *Mattoccia proti Italiji*, sodba z dne 25. julija 2000, pritožba št. 23969/94, točki 60 in 71.

¹⁷ *Brozicek proti Italiji*, sodba z dne 19. decembra 1989, pritožba št. 10964/84, točka 41; *Mattoccia proti Italiji*, sodba z dne 25. julija 2000, pritožba št. 23969/94, točka 65; *Vaudelle proti Franciji*, sodba z dne 30. januarja 2000, pritožba št. 35683/97, točka 59.

¹⁸ *Mattoccia proti Italiji*, sodba z dne 25. julija 2000, pritožba št. 23969/94, točka 65.

¹⁹ *Kamasinski proti Avstriji*, sodba z dne 19. decembra 1989, pritožba št. 9783/82, točka 79.

²⁰ Okvirni sklep Sveta z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (2002/584/PNZ).

22. Ta člen določa splošno načelo, da morajo biti vsi osumljenci in obtoženci obveščeni o bistvenih procesnih pravicah v postopku, takoj ko je to mogoče. Takšne informacije je treba zagotoviti v preprostem in razumljivem jeziku, ustno ali v pisni obliki.
23. Odstavek 2 tega člena določa tiste minimalne pravice in obveznosti držav članic iz Listine, EKČP, MPDPP in veljavne zakonodaje EU, ki veljajo kot ključne za varovanje poštenosti kazenskega postopka od njegovega začetka.

Člen 4 – Pravica do obveščенosti o pravicah ob prijettu v pisni obliki

24. Ta člen podrobno določa splošno obveznost držav članic, da osumljence ali obtožence obvestijo o njihovih procesnih pravicah v primerih, ko pristojni organi držav članic tem osebam odvzamejo prostost v kazenskem postopku zaradi suma, da so storili kaznivo dejanje (npr. prijete s strani policije in pripor na podlagi sklepa sodnika o priporu), Države članice morajo te osebe obvestiti o njihovih bistvenih pravicah *v pisni obliki*. Evropski odbor za preprečevanje mučenja in nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja (v nadaljnjem besedilu: odbor CPT) je v svojih poročilih večkrat poudaril, da po njegovi izkušnji v obdobju takoj po odvzemu prostosti prieto osebo najhitreje prizadeneta morebitno ustrahovanje ali slabo fizično ravnanje. Po podatkih odbora CPT je bistveno, da se osumljenca ali obtoženca hitro obvesti o njegovih pravicah, tj. takoj po njegovem prijettu na najučinkovitejši način, v obliki, ki pravice jasno razlaga²¹ (obvestilo o pravicah). V okviru najnovejše sodne prakse ESČP²² morajo pristojni organi držav članic zagotoviti, da je prijeta oseba podrobno seznanjena z informacijami v obvestilu o pravicah. Prijeti osebi se mora dovoliti, da obdrži obvestilo o pravicah ves čas odvzema prostosti.
25. Obvestilo o pravicah je treba pripraviti v jeziku, ki ga nestrokovna oseba brez kakršnega koli znanja s področja kazenskega postopka zlahka razume, zajemati pa mora informacije iz člena 3(2). V pomoč državam članicam pri pripravi takega obvestila o pravicah in za spodbujanje usklajenosti pisnih informacij po vsej Evropski uniji je v Prilogi I k Direktivi vzorec obvestila o pravicah, ki ga lahko uporabijo države članice. Vzorec je primer in se ga lahko spreminja v okviru poročila o izvajanju, ki ga Evropska komisija predloži v skladu s členom 12 Direktive, ko bodo začeli veljati vsi načrtovani ukrepi. Vsebina vzorca ne posega v pravice, ki trenutno veljajo v državah članicah.
26. Obvestilo o pravicah je treba osumljencu ali obtožencu zagotoviti v jeziku, ki ga razume. Od policijskih organov se pričakuje, da hranijo jezikovne različice v vseh jezikih, ki se govorijo na njihovem območju, v elektronski obliki, ki se lahko po potrebi natisnejo. Če določena jezikovna različica ni na voljo, je treba osumljenca ali obtoženca obvestiti o njegovih pravicah ustno v jeziku, ki ga razume, obvestilo o pravicah pa mu je treba izročiti brez nepotrebnega odlašanja (tj. takoj, ko je po prevodu v ustrezní jezik na voljo). Države članice morajo imeti metodo za posredovanje informacij slabovidnim ali slepim osebam ter osebam, ki ne morejo brati.

²¹ CPT, *The CPT standards – „Substantive“ sections of the CPT's General Reports*, CPT/Inf/E (2002) 1 – Rev. 2009, str. 11 in 12.

²² *Panovičs proti Cipru*, sodba z dne 11. decembra 2008, pritožba št. 4268/04, točka 67.

Člen 5 – Pravica do obveščenosti v pisni obliki o pravicah v postopku v zvezi z evropskim nalogom za prijetje

27. Za osebe, zoper katere je izdan evropski nalog za prijetje, veljajo druge pravice (tj. pravica do zaslišanja). Države članice bi morale zagotoviti, da je za osebe v takih postopkih na voljo posebna različica obvestila o pravicah. Priloga II k tej Direktivi vsebuje vzorec obvestila o pravicah, ki ga lahko uporabijo države članice. Vzorec je primer in se ga lahko spreminja v okviru poročila o izvajanju, ki ga Evropska komisija predloži v skladu s členom 12 Direktive, ko bodo začeli veljati vsi načrtovani ukrepi. Vsebina vzorca ne posega v pravice, ki trenutno veljajo v državah članicah.

Člen 6 – Pravica do obveščenosti o obtožbi

28. Ko je oseba obdolžena kaznivega dejanja, ji je treba nemudoma, podrobno in v jeziku, ki ga razume, zagotoviti zadostne informacije, da lahko pripravi svojo obrambo in po potrebi izpodbija odločitve v predkazenskem postopku. Ta zahteva je določena v Listini in EKČP. V tem členu je natančno določeno, katere minimalne informacije je treba zagotoviti.

Člen 7 – Pravica do dostopa do spisa

29. Da se osumljencu ali obtožencu zagotovijo podrobne informacije o obtožbi na najučinkovitejši način in da ta ustrezno pripravi svojo obrambo med postopkom, mu je treba omogočiti dostop do spisa oziroma je dostop do spisa treba omogočiti njegovemu odvetniku. Najnovejše raziskave²³ kažejo, da je v veliki večini držav članic dostop do spisov že zagotovljen na določeni točki v kazenskem postopku. Evropsko sodišče za človekove pravice je odločilo, da se glede na fazo v kazenskem postopku, člena 5(4) in 6(3)(b) EKČP ter načelo enakosti sredstev med organi pregona in obrambo od držav članic zahteva, da obrambi razkrijejo vse materialne dokaze v prid ali proti obdolžencu²⁴ ter odvetniku obdolžene osebe zagotovijo dostop do zadevnih dokumentov v spisu²⁵.
30. Odstavek 1 določa, da je treba ob prijetju osumljencu ali obtožencu v kazenskem postopku zagotoviti dostop do navedenih dokumentov v spisu, ki pristojnemu sodnemu organu omogočajo ugotavljanje zakonitosti odvzema prostosti. Omejen dostop do spisa zagotavlja pravičnost predkazenskega postopka v zvezi z zakonitostjo prijetja in odvzema prostosti. Države članice morajo biti pri odločanju o dovolitvi dostopa do nekaterih dokumentov in informacij zlasti pozorne na zaščito učinkovitosti programov o prizanesljivosti, ki se uporabljajo pri preiskavah kartelnega razmerja v okviru kazenskega prava.
31. Odstavek 2 od držav članic zahteva, da zagotovijo dostop do spisa *vsem* obtožencem, če so v priporu ali ne, kadar je kazenska preiskava končana. Pristojni sodni organi

²³ T Spronken, G Vermeulen et al, *EU Procedural Rights in Criminal Proceedings* (Procesne pravice v kazenskem postopku v EU), Antwerpen 2009; E Cape, Z Namoradze et al, *Effective Criminal Defence in Europe* (Učinkovita obramba v kazenskem postopku v Evropi), Antwerpen 2010.

²⁴ *Edwards proti Združenemu kraljestvu*, sodba z dne 16. decembra 1992, pritožba št. 13071/87, točka 36.

²⁵ *Garcia Alva proti Nemčiji*, sodba z dne 13. februarja 2001, pritožba št. 23541/94, točke 47–55; *Schöps proti Nemčiji*, sodba z dne 13. februarja 2001, pritožba št. 251164/94, točki 41 in 42; *Mooren proti Nemčiji*, sodba z dne 9. julija 2009, pritožba št. 11364/03, točke 121–124.

lahko prepovejo dostop do nekaterih dokumentov v spisu, kadar bi lahko ta resno ogrozil življenje druge osebe ali resno škodil notranji varnosti države članice, v kateri poteka postopek. Takšna omejitev dostopa do spisa se lahko uporablja le v izjemnih okoliščinah.

32. Dostop do spisa ne sme biti omejen na enkratni pregled. Če obtoženec ali njegov odvetnik to šteje za potrebno, je treba zagotoviti ponovni dostop. Kadar je spis posebno obsežen ali to zahtevajo interesi pravičnosti, je treba obtožencu izročiti seznam dokumentov, ki jih vsebuje spis, da se lahko odloči, do katerih dokumentov želi dostopati.

Člen 8 – Preverjanje in pravna sredstva

33. Za zagotovitev, da osumljenec ali obtoženec prejme vse informacije, do katerih je upravičen, morajo države članice uvesti postopek, v katerem se ugotovi, ali jih je oseba prejela. To je lahko na primer obrazec, ki ga oseba podpiše in s tem potrdi, da je prejela informacije, ali pa zaznamek v zapisniku o odvzemu prostosti.

Člen 9 – Usposabljanje

34. Namen tega člena je zagotoviti, da so policijski uradniki, tožilci in sodniki držav članic deležni potrebnega usposabljanja, da lahko ustrezno izpolnjujejo svoje obveznosti iz členov 3 do 8 Direktive. Zlasti je nujno, da navedeni uradniki podrobno poznajo procesne pravice osumljencev in obtožencev, da jih lahko o teh pravicah ustrezno in učinkovito poučijo.

Člen 10 – Protiregresijska klavzula

35. Namen tega člena je zagotoviti, da določanje skupnih minimalnih standardov v skladu s to direktivo ne znižuje standardov v posameznih državah članicah in da se ohranjajo standardi iz EKČP. Države članice ostajajo popolnoma svobodne pri določanju višjih standardov, kot so določeni v tej direktivi.

Člen 11 – Izvajanje

36. Ta člen od držav članic zahteva, da do x /xx/ 20xx prenesejo Direktivo v nacionalno zakonodajo in da do istega dne Komisiji pošljejo besedilo določb, s katerimi jo prenašajo v nacionalno zakonodajo.

Člen 12 – Poročanje

37. Komisija mora 36 mesecev po objavi te direktive v *Uradnem listu Evropske unije* Evropskemu parlamentu in Svetu predložiti poročilo z oceno obsega, v katerem so države članice sprejele potrebne ukrepe za uskladitev s to direktivo, in mu po potrebi priložiti zakonodajne predloge.

Člen 13 – Začetek veljavnosti

38. Ta člen določa, da začne Direktiva veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Priloga I

39. Ta priloga vsebuje okvirni vzorec obvestila o pravicah, ki se zagotovi osumljencu ali obtožencu ob prijemu v skladu s členom 4(1). Ta vzorec obvestila o pravicah v preprostem jeziku vsebuje razlago o minimalnih pravicah, ki osebo neposredno zadevajo, kot je to navedeno v členu 3(2) Direktive. Čeprav države članice niso zavezane k uporabi vzorca, se bo za tiste, ki ga bodo uporabljale, štelo, da izvajajo člen 4 Direktive. Vzorec se lahko spreminja v okviru poročila o izvajanju, ki ga Evropska komisija predloži v skladu s členom 12 Direktive, ko bodo začeli veljati vsi načrtovani ukrepi. Vsebina tega vzorca ne posega v pravice, ki trenutno veljajo v državah članicah.

Priloga II

40. Ta priloga vsebuje okvirni vzorec obvestila o pravicah, ki se zagotovi osebi, prijeto na podlagi evropskega naloga za prijeto, kot to določa člen 5. Čeprav države članice niso zavezane k uporabi vzorca, se bo za tiste, ki ga bodo uporabljale, štelo, da izvajajo člen 5 Direktive. Vzorec se lahko spreminja v okviru poročila o izvajanju, ki ga Evropska komisija predloži v skladu s členom 12 Direktive, ko bodo začeli veljati vsi načrtovani ukrepi. Vsebina tega vzorca ne posega v pravice, ki trenutno veljajo v državah članicah.

5. NAČELO SUBSIDIARNOSTI

41. Cilja predloga države članice same ne morejo doseči v zadostni meri, saj se načini in čas obveščanja še vedno precej razlikujejo, kar vodi do razhajanja glede standardov po EU. Ker je namen predloga krepiti medsebojno zaupanje, bo samo ukrep, ki ga bo sprejela EU, omogočil vzpostavitev skladnih minimalnih standardov, ki se uporabljajo po vsej Evropski uniji. Predlog bo z namenom okrepiti medsebojno zaupanje približal bistvena procesna pravila držav članic glede obveščanja o pravicah in obtožbi osebam, osumljenim ali obtoženim storitve kaznivega dejanja. Predlog je zato v skladu z načelom subsidiarnosti. Komisija predlaga rešitev, ki se nekoliko razlikuje od najprimernejše možnosti, ki je opisana v oceni učinka, a ima primerljive učinke. Strošek ukrepa EU je enak ocenjenemu za prvo najprimernejšo možnost, ker bodo države članice imele dodatne stroške le, če se odločijo, da bodo izvajale svojo diskrecijsko pravico namesto uporabe okvirnega modela, predlaganega v obvestilu o pravicah.

6. NAČELO SORAZMERNOSTI

42. Predlog je usklajen z načelom sorazmernosti v tem, da ne presega minimuma, ki je potreben za doseganje navedenega cilja na evropski ravni.

Predlog

DIREKTIVA .../.../EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 82(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora¹,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij²,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina), člen 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: EKČP) ter člen 14 Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: MPDPP) zagotavljajo pravico do poštenega sojenja. Člen 48 Listine zagotavlja spoštovanje pravice do obrambe.
- (2) Člen 6 Listine in člen 5 EKČP zagotavljata pravico do svobode in varnosti, omejitve te pravice pa ne smejo presegati tistih, ki so dovoljene v členu 5 EKČP in izhajajo iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice.
- (3) Evropska unija si je zastavila cilj ohranяти in razvijati območje svobode, varnosti in pravice. V skladu z zaključki Evropskega sveta iz Tampereja z dne 15. in 16. oktobra 1999 ter zlasti s točko 33 teh zaključkov mora načelo vzajemnega priznavanja v Uniji postati temelj pravosodnega sodelovanja v civilnih in kazenskih zadevah, saj bi okrepljeno vzajemno priznavanje sodnih odločb in sodb ter potrebno približevanje zakonodaje olajšalo sodelovanje med organi in sodno varstvo pravic posameznikov.
- (4) Svet je 29. novembra 2000 v skladu z zaključki iz Tampereja sprejel program ukrepov za izvajanje načela vzajemnega priznavanja odločb v kazenskih zadevah³. V uvodu

¹ UL C , , str. .

² UL C , , str. .

³ UL C 12, 15.1.2001, str. 10.

programa ukrepov je zapisano, da je namen vzajemnega priznavanja „okrepiti sodelovanje med državami članicami“ in „povečati varstvo pravic posameznika“.

- (5) Izvajanje načela vzajemnega priznavanja odločb v kazenskih zadevah temelji na predpostavki, da države članice zaupajo v kazenskopravne sisteme drugih držav članic. Obseg izvajanja vzajemnega priznavanja je v veliki meri odvisen od vrste parametrov, ki vključujejo mehanizme za varovanje pravic osumljencev in skupne minimalne standarde, potrebne za lažje izvajanje načela vzajemnega priznavanja.
- (6) Vzajemno priznavanje lahko deluje učinkovito le v duhu zaupanja, kjer ne le sodni organi, temveč vsi udeleženci kazenskega postopka priznavajo odločbe sodnih organov drugih držav članic kot enakovredne svojim lastnim, kar pomeni ne le zaupanje v ustreznost pravil partnerjev, ampak tudi zaupanje v pravilno uporabo teh pravil.
- (7) Čeprav so vse države članice pogodbenice EKČP in MPDPP, izkušnje kažejo, da to samo po sebi vedno ne zagotavlja zadostne stopnje zaupanja v sisteme kazenskega pravosodja drugih držav članic.
- (8) Krepitev medsebojnega zaupanja zahteva podrobna pravila o varovanju procesnih pravic in jamstev, ki izhajajo iz Listine, EKČP in MPDPP. Pri izvajanju te direktive morajo države članice dosledno izpolnjevati standarde, ki jih določata EKČP in Listina ter kot so bili oblikovani s sodno prakso Sodišča Evropske unije in Evropskega sodišča za človekove pravice.
- (9) Člen 82(2) Pogodbe določa uvedbo minimalnih pravil, ki se uporabljajo v državah članicah in so potrebna za lažje vzajemno priznavanje sodb in sodnih odločb ter policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah s čezmejnimi posledicami. Točka (b) člena 82(2) določa, da so „pravice posameznikov v kazenskem postopku“ eno izmed področij, na katerih se lahko določijo minimalna pravila.
- (10) Skupna minimalna pravila morajo voditi do okrepljenega zaupanja v sisteme kazenskega pravosodja vseh držav članic, kar mora po drugi strani voditi do učinkovitejšega pravosodnega sodelovanja v duhu medsebojnega zaupanja in do spodbujanja kulture temeljnih pravic v Evropski uniji. Odpraviti morajo tudi ovire za prosto gibanje državljanov. Taka skupna minimalna pravila se morajo uporabljati za obveščanje v kazenskem postopku.
- (11) Svet je 30. novembra 2009 sprejel Načrt za krepitev procesnih pravic osumljenih ali obtoženih oseb v kazenskem postopku (v nadaljnjem besedilu: načrt)⁴. Na podlagi pristopa „korak za korakom“ je v načrtu predvideno sprejetje ukrepov glede pravice do prevajanja in tolmačenja, pravice do obveščenosti o pravicah in obtožbah, pravice do pravnega svetovanja in pravne pomoči, pravice do komuniciranja s sorodniki, delodajalci in konzularnimi organi ter glede posebnega varstva za osumljence ali obtožence, ki spadajo v skupino ranljivih oseb. V načrtu je poudarjeno, da je vrstni red pravic samo okvir, kar pomeni, da se lahko spreminja glede na prednostne naloge. Zasnovan je tako, da deluje kot celota; njegove koristi bodo v celoti opazne šele, ko bodo izvedeni vsi ukrepi.

⁴

UL C 295, 4.12.2009, str. 1.

- (12) Evropski svet je v stockholmskem programu, ki je bil sprejet 11. decembra 2009⁵, pozdravil načrt in ga vključil v program (točka 2.4). Poudaril je, da načrt še ni končan, ter pozval Komisijo, naj prouči še druge vidike minimalnih procesnih pravic osumljencev ali obtožencev in oceni, ali je treba za boljše sodelovanje na tem področju proučiti tudi druga vprašanja, na primer domnevo nedolžnosti.
- (13) Prvi ukrep načrta je Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih⁶.
- (14) Ta direktiva se nanaša na ukrep B načrta. Z namenom krepitve medsebojnega zaupanja med državami članicami določa skupne minimalne standarde na področju obveščanja o pravicah in obtožbi, ki se zagotovijo osebam, osumljenim ali obtoženim storitve kaznivega dejanja. Direktiva podpira uporabo Listine o temeljnih pravicah, zlasti členov 6, 47 in 48, ter nadgrajuje člena 5 in 6 EKČP, kakor ju razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice. Komisija je v svojem sporočilu z naslovom „Zagotavljanje območja svobode, varnosti in pravice za državljane Evrope“, Akcijski načrt izvajanja stockholmskega programa⁷, napovedala predložitev predloga o pravici do obveščenosti leta 2010.
- (15) Ta direktiva se ne uporablja za postopke, ki jih vodijo upravni organi v zvezi s kršitvijo nacionalne ali evropske zakonodaje o konkurenci, razen če je bila vložena tožba pri sodišču, ki je pristojno za kazenske zadeve.
- (16) Pravica do obveščenosti o pravicah (ki izhaja iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice) mora biti izrecno zagotovljena v Direktivi. Direktiva tako zagotavlja višjo raven varstva kot EKČP. Pravica do obveščenosti o obtožbi je določena v členih 5 in 6 EKČP, kakor ju razlaga Evropsko sodišče za človekove pravice, ter členih 9 in 14 MPDPP. Določbe te direktive morajo lajšati uporabo navedenih pravic v praksi, in sicer zaradi varstva pravice do poštenega sojenja.
- (17) Osumljenec ali obtoženec mora vedeti in razumeti, kakšne so njegove pravice, ter imeti možnost te pravice uporabljati pred vsakim policijskim zaslišanjem. Brez odlašanja in v jeziku, ki ga razume, ga je treba seznanimi z bistvom in vzrokom obtožbe, ki ga bremeni, ter ga obvestiti o pravicah, ki ga neposredno zadevajo.
- (18) Vse osumljence in obtožence je treba na začetku kazenskega postopka brez odlašanja obvestiti o pravicah, in sicer ustno ali v pisni obliki. Minimalna zahteva v skladu s to direktivo je, da mora obveščanje o pravicah v skladu s to direktivo zajemati obveščenost o pravici dostopa do odvetnika, pravici do obveščenosti o obtožbi in, kadar je ustrezno, dostopa do spisa, pravici do tolmačenja in prevajanja za tiste, ki ne razumejo jezika postopka, ter pravici do začetka postopka pred sodiščem brez odlašanja, če je osumljenec ali obtoženec prijet. To ne posega v obveščanje o drugih procesnih pravicah, ki izhajajo iz Listine, EKČP, MPDPP in veljavne zakonodaje EU, kakor jo razlagajo pristojna sodišča in tribunali.

⁵ UL C 115, 4.5.2010.

⁶ Direktiva 2010/xxx/EU Evropskega parlamenta in Sveta o pravici do tolmačenja in prevajanja v kazenskih postopkih (8. oktober 2010).

⁷ COM(2010) 171 z dne 20. aprila 2010.

- (19) Kadar je osumljenec ali obtoženec prijet, ga je treba o navedenih procesnih pravicah, ki ga neposredno zadevajo, obvestiti s pisnim obvestilom o pravicah, napisanem na lahko razumljiv način, za zagotovitev, da svoje pravice dejansko razume. V pomoč državam članicam pri pripravi takega obvestila o pravicah in za spodbujanje večje usklajenosti med njimi je v Prilogi I k Direktivi vzorec obvestila o pravicah, ki ga lahko uporabijo države članice. Vzorec je primer in se ga lahko spreminja v okviru poročila o izvajanju, ki ga Evropska komisija predloži v skladu s členom 12 Direktive, ko bodo začeli veljati vsi načrtovani ukrepi. Dejansko obvestilo, ki temelji na tem vzorcu, mora vključevati tudi druge zadevne procesne pravice, ki se uporabljajo v državah članicah.
- (20) Osebo, obtoženo storitve kaznivega dejanja, je treba obvestiti o vseh informacijah v zvezi z obtožbo, tako da bo lahko pripravila svojo obrambo in da bo zajamčena poštenost postopka.
- (21) Najučinkovitejši način za zagotovitev, da je osumljenec ali obtoženec v zadostni meri obveščen o obtožbi, je, da se mu omogoči dostop do spisa oziroma da se dostop do spisa omogoči njegovemu odvetniku. Ta dostop se lahko omeji, kadar resno ogroža življenje druge osebe ali resno škodi notranji varnosti države članice.
- (22) Države članice morajo imeti mehanizem za preverjanje, ali je bil osumljenec ali obtoženec v celoti obveščen o pravicah in obtožbi, do česar je upravičen.
- (23) Pristojnim uradnikom v državah članicah je treba zagotoviti ustrezno usposabljanje o procesnih pravicah osumljencev in obtožencev.
- (24) V skladu s Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah pomeni otrok vsako osebo, mlajšo od 18 let. V vseh ukrepih, povezanih z otroki, je treba predvsem upoštevati otrokove koristi.
- (25) Pravice, ki jih zagotavlja ta direktiva, morajo *mutatis mutandis* veljati tudi v postopkih za izvrševanje evropskega naloga za prijetje v skladu z Okvirnim sklepom Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami⁸. V pomoč državam članicam pri pripravi obvestila o pravicah in za spodbujanje večje usklajenosti med njimi je v Prilogi 1 k Direktivi vzorec obvestila o pravicah, ki ga lahko uporabijo države članice. Ta vzorec je primer in se ga lahko spreminja v okviru poročila o izvajanju, ki ga Evropska komisija predloži v skladu s členom 12 Direktive, ko bodo začeli veljati vsi načrtovani ukrepi.
- (26) Določbe te direktive določajo minimalna pravila. Države članice lahko razširijo pravice iz te direktive, da bi zagotovile višjo raven varstva v primerih, ki v tej direktivi niso izrecno obravnavani. Raven varstva nikoli ne sme biti nižja od standardov, ki so določeni z EKČP in kakor jih razlaga sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice.
- (27) Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, priznana z Listino. Ta direktiva si zlasti prizadeva za krepitev pravice do svobode, pravice do poštenega sojenja, pravic obrambe in otrokovih pravic. Tako jo je treba tudi izvajati.

⁸ UL L 190, 18.7.2002, str. 1.

- (28) Države članice morajo zagotoviti, da se določbe te direktive, v kolikor ustrezajo pravicam, zagotovljenim z EKČP, izvajajo skladno z določbami iz EKČP in kakor se razvijajo s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice.
- (29) Ker cilja doseganja skupnih minimalnih standardov države članice ne morejo doseči enostransko – na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni, temveč ga je mogoče doseči le na ravni Unije, lahko Evropski parlament in Svet sprejmeta ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz istega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja.
- (30) [V skladu s členi 1, 2, 3 in 4 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, sta Združeno kraljestvo in Irska uradno izrazila željo o sodelovanju pri sprejetju in uporabi te direktive] ali [Brez poseganja v člen 4 Protokola o stališču Združenega kraljestva in Irske glede območja svobode, varnosti in pravice, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Združeno kraljestvo in Irska ne bosta sodelovala pri sprejetju te direktive in ju ta ne bo zavezovala oziroma jima je ne bo treba uporabljati]⁹
- (31) V skladu s členoma 1 in 2 Protokola o stališču Danske, ki je priložen Pogodbi o Evropski uniji in Pogodbi o delovanju Evropske unije, Danska ne sodeluje pri sprejetju te direktive in je ta zato ne bo zavezovala oziroma ji je ne bo treba uporabljati –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1 **Cilj**

Direktiva določa pravila glede pravice osumljencev in obtožencev do obveščenosti o njihovih pravicah ter obtožbi v kazenskem postopku proti njim.

Člen 2 **Področje uporabe**

1. Ta direktiva se uporablja od trenutka, ko pristojni organi države članice osebo z uradnim obvestilom ali na drug način seznani, da je osumljena ali obtožena storitve kaznivega dejanja, in do zaključka postopka, kar pomeni do končne ugotovitve o tem, ali je osumljenec oziroma obtoženec storil kaznivo dejanje, vključno z morebitnim izrekom kazni in obravnavo vseh pravnih sredstev.
2. Ta direktiva se uporablja za postopek za izvršitev evropskega naloga za prijetje.

⁹ Končno besedilo te uvodne izjave Direktive bo odvisno od dejanskega stališča Združenega kraljestva in Irske, sprejetega v skladu z določbami Protokola (št. 21).

Člen 3

Pravica do obveščeniosti o pravicah

1. Države članice zagotovijo, da je vsaka oseba, osumljena ali obtožena storitve kaznivega dejanja, v preprostem in razumljivem jeziku brez odlašanja obveščena o svojih procesnih pravicah.
2. V skladu z odstavkom 1 jo je treba obvestiti vsaj o:
 - pravici do dostopa do odvetnika, kadar je potrebno brezplačnega,
 - pravici do obveščeniosti o obtožbi in, kadar je ustrezno, do dostopa do spisa,
 - pravici do tolmačenja in prevajanja,
 - pravici do začetka postopka pred sodiščem brez odlašanja, če je osumljenec ali obtoženec prijet.

Člen 4

Pravica do obveščeniosti o pravicah ob prijettju v pisni obliki

1. Po prijettju v kazenskem postopku pristojni organi države članice osebo brez odlašanja obvestijo o njenih procesnih pravicah v pisni obliki (obvestilo o pravicah). Omogoči se ji, da prebere obvestilo o pravicah, ki ga lahko obdrži ves čas odvzema prostosti.
2. Obvestilo o pravicah je sestavljeno v preprostem jeziku in vsebuje vsaj informacije iz člena 3(2). V Prilogi I k tej direktivi je okvirni vzorec takega obvestila.
3. Države članice zagotovijo, da se osumljencu ali obtožencu, ki ne govori ali razume jezika postopka, zagotovi obvestilo o pravicah v jeziku, ki ga razume. Države članice zagotovijo, da je na voljo mehanizem za obveščanje osumljenca ali obtoženca, ki je slaboviden ali ne more brati. Kadar je osumljenec ali obtoženec otrok, se informacije iz obvestila o pravicah zagotovijo tudi ustno na način, ki je primeren starosti otroka, ravni njegove zrelosti in njegovim čustvenim sposobnostim.
4. Kadar obvestilo o pravicah ni na voljo v ustreznem jeziku, se osumljenec ali obtoženec obvešča o njegovih pravicah ustno v jeziku, ki ga razume. Nato se mu obvestilo o pravicah izroči v jeziku, ki ga razume, brez nepotrebne zamude.

Člen 5

Pravica do obveščeniosti v pisni obliki o pravicah v postopku v zvezi z evropskim nalogom za prijettje

Država članica zagotovi, da vsakdo, zoper kogar teče postopek za izvršitev evropskega naloga za prijettje, prejme ustrezno obvestilo o pravicah, v katerem so opisane pravice navedene osebe, kot jih določa Okvirni sklep 2002/584/PNZ. V Prilogi II k tej direktivi je okvirni vzorec takega obvestila.

Člen 6

Pravica do obveščeniosti o obtožbi

1. Države članice zagotovijo, da je osumljenec ali obtoženec v zadostni meri obveščen o obtožbi, da je zjamčena poštenost kazenskega postopka.
2. Ustrezno obveščanje v skladu z odstavkom 1 se opravi brez odlašanja, podrobno in v jeziku, ki ga osumljenec ali obtoženec razume. Otroka se o obtožbi obvesti na način, ki je primeren njegovi starosti, ravni zrelosti ter intelektualnim in čustvenim sposobnostim.
3. Obvestiti ga je treba o:
 - (a) opisu okoliščin, v katerih se je zgodilo kaznivo dejanje, vključno s časom, krajem in stopnjo udeležbe osumljenca ali obtoženca v kaznivem dejanju, ter
 - (b) naravi in pravni klasifikaciji kaznivega dejanja.

Člen 7

Pravica do dostopa do spisa

1. Kadar je osumljenec ali obtoženec prijet v kateri koli fazi kazenskega postopka, mu države članice zagotovijo dostop do tistih dokumentov v spisu, ki so pomembni za ugotavljanje zakonitosti prijetja ali odvzema prostosti, oziroma to zagotovijo njegovemu odvetniku.
2. Države članice zagotovijo, da ima obtoženec ali njegov odvetnik dostop do spisa, ko je preiskava kaznivega dejanja končana. Pristojni sodni organi lahko zavrnejo dostop do nekaterih dokumentov v spisu, kadar bi lahko ta resno ogrozil življenje druge osebe ali resno škodil notranji varnosti države članice, v kateri poteka postopek. Kadar je v interesu pravičnosti, lahko obtoženec ali njegov odvetnik zahtevata seznam dokumentov, ki jih vsebuje spis.
3. Dostop do spisa se zagotovi pravočasno, da lahko osumljenec ali obtoženec pripravi svojo obrambo ali izpodbija odločitve v predkazenskem postopku. Zagotovi se brezplačno.

Člen 8

Preverjanje in pravna sredstva

1. Države članice predpišejo postopek za ugotavljanje, ali je osumljenec ali obtoženec prejel vse informacije, ki so zanj pomembne, v skladu s členi 3 do 7.
2. Države članice zagotovijo, da ima osumljenec ali obtoženec na voljo učinkovito pravno sredstvo, kadar teh informacij ne prejme.
3. Kadar se pravice sporočijo ustno v skladu s členom 4(4), se to zabeleži na način, ki omogoča preverjanje vsebine sporočila.

Člen 9

Usposabljanje

Države članice zadevnim uradnikom policije in sodnih organov zagotovijo ustrezno usposabljanje v zvezi z obveznostmi, določenimi v členih 3 do 8. Države članice zagotovijo, da imajo zlasti zadevni uradniki dovolj znanja o pravicah osumljencev in obtožencev, kakor je določeno v členu 3, da je zajamčeno ustrezno obveščanje o teh pravicah.

Člen 10

Protiregresijska klavzula

Ta direktiva v nobenem primeru ne pomeni omejevanja ali odstopanja od katerih koli pravic in procesnih jamstev, ki jih morda jamčijo EKČP, MPDPP in druge zadevne določbe mednarodnega prava ali zakoni katere koli države članice, ki zagotavljajo višjo stopnjo varstva.

Člen 11

Izvajanje

1. Države članice najpozneje do ¹⁰ sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo.
2. Komisiji sporočijo besedilo navedenih predpisov in korelacijsko tabelo med navedenimi predpisi in to direktivo.
3. Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

Člen 12

Poročanje

Komisija do ¹¹ Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo z oceno, v kolikšnem obsegu so države članice sprejele potrebne ukrepe za izpolnjevanje določb te direktive, po potrebi skupaj z zakonodajnimi predlogi.

Člen 13

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

¹⁰ 24 mesecev po objavi te direktive v *Uradnem listu Evropske unije*.

¹¹ 36 mesecev po objavi te direktive v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 14

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Bruslju,

*Za Evropski parlament
Predsednik*

*Za Svet
Predsednik*

PRILOGA I

Okvirni¹ vzorec obvestila o pravicah osumljencev in obtožencev ob prijetju

Ko vam policija odvzame prostost, imate pravico do:

- A. obveščenosti o tem, katerega kaznivega dejanja ste osumljeni**
- B. pomoči odvetnika**
- C. tolmača in prevoda dokumentov, če ne razumete jezika**
- D. informacije, kako dolgo se vam lahko odvzame prostost**

Pravico imate, da med odvzemom prostosti obdržite to obvestilo o pravicah.

A. Obveščanje o sumu storitve kaznivega dejanja

- Takoj po odvzemu prostosti imate pravico izvedeti, zakaj ste osumljeni storitve kaznivega dejanja, čeprav vas policija ne zasliši.
- Vi ali vaš odvetnik lahko zaprosite za vpogled v dele spisa, ki se nanašajo na vaše prijetje in odvzem prostosti, ali za podrobno seznanitev z njihovo vsebino.

B. Pomoč odvetnika

- Preden vas policija začne zasliševati, imate pravico do pogovora s svojim odvetnikom.
- Če zaprosite za pogovor s svojim odvetnikom, se to ne sme obravnavati, kot da ste kaj narobe storili.
- Policija vam mora pomagati, da se z njim povežete.

¹ Dopolni se ga z drugimi zadevnimi procesnimi pravicami, ki veljajo v državah članicah.

- Odvetnik ni odvisen od policije in informacij, ki ste mu jih zaupali, ne bo razkril brez vaše privolitve.
- Pravico imate, da se z odvetnikom pogovorite na samem na policijski postaji in/ali po telefonu.
- Če ne morete plačati odvetnika, vas mora policija obvestiti o brezplačni ali delno brezplačni pravni pomoči.

C. Pomoč tolmača

- Če ne govorite ali razumete jezika, bodo za vas poklicali tolmača. Tolmač ni odvisen od policije in informacij, ki ste mu jih zaupali, ne bo razkril brez vaše privolitve.
- Za tolmača lahko zaprosite tudi, ko potrebujete pomoč pri pogovoru s svojim odvetnikom.
- Pomoč tolmača je brezplačna.
- Pravico imate do prevoda vsakega sklepa sodnika, ki je podlaga za vaše prijetje ali zadržanje v priporu. Zaposite lahko tudi za prevod drugih bistvenih dokumentov v okviru preiskave.

D. Kako dolgo se vam lahko odvzame prostost?

- Če vas ne izpustijo, se mora postopek pred sodnikom začeti v *² urah, odkar vam je bila odvzeta prostost.
- Sodnik vas mora nato zaslišati in lahko odloči, da ostanete v priporu ali da se vas izpusti. Če sodnik odloči, da ostanete v priporu, imate pravico do prevoda njegovega sklepa.
- Pravico imate, da kadar koli zaprosite za svojo izpustitev. Vaš odvetnik vam lahko svetuje, kako ravnati.

² (...)

PRILOGA II

Okvirni¹ vzorec obvestila o pravicah oseb, prijetih na podlagi evropskega naloga za prijetje:

Ko vam policija odvzame prostost na podlagi evropskega naloga za prijetje, imate pravico do:

- A. obveščenosti o tem, zakaj vam je bila odvzeta prostost**
- B. pomoči odvetnika**
- C. tolmača in prevoda dokumentov, če ne razumete jezika**
- D. obveščenosti o pravici, da se strinjate s predajo**
- E. zaslišanja, če se ne strinjate s predajo**
- F. izpustitve, kadar je potekel zadevni rok**

Pravico imate, da med odvzemom prostosti obdržite to obvestilo o pravicah.

A. Pravica do obveščenosti o tem, zakaj vam je odvzeta prostost

- Pravico imate do informacije, zakaj ste iskani v drugi državi.

B. Pomoč odvetnika

- Pravico imate do odvetnika. Policija vam mora pomagati, da se z njim povežete.

¹ Dopolni se ga z drugimi zadevnimi procesnimi pravicami, ki veljajo v državah članicah.

- Odvetnik ni odvisen od policije in informacij, ki ste mu jih zaupali, ne bo razkril brez vaše privolitve.
- Pravico imate, da se z odvetnikom pogovorite na samem na policijski postaji in/ali po telefonu.
- Če ne morete plačati odvetnika, vas mora policija obvestiti o brezplačni pravni pomoči.

C. Pomoč tolmača

- Če ne govorite ali razumete jezika, bodo za vas poklicali tolmača. Tolmač ni odvisen od policije in informacij, ki ste mu jih zaupali, ne bo razkril brez vaše privolitve.
- Za tolmača lahko zaprosite tudi, ko potrebujete pomoč pri pogovoru s svojim odvetnikom.
- Pomoč tolmača je brezplačna.
- Pravico imate do prevoda vsakega sklepa sodnika, ki je podlaga za vaše prijetje ali zadržanje v priporu. Zaposite lahko tudi za prevod drugih bistvenih dokumentov v okviru preiskave.

D. Vaša pravica do predaje

- Pravico imate, da se strinjate s predajo v skladu z evropskim nalogom za prijetje. To bi moralo pospešiti postopek.
- Če se strinjate s predajo, bo morda to odločitev pozneje težko spremeniti. Preden se odločite, ali se boste strinjali s predajo ali ne, se morate pogovoriti z odvetnikom.

E. Vaša pravica do zaslišanja

- Če se ne strinjate, da vas pošljejo v državo, v kateri ste iskani, imate pravico, da pred sodnikom pojasnite vaše nestrinjanje.

F. Pravica do izpustitve, kadar je potekel zadevni rok

- Splošno pravilo je, da se morate predati v desetih dneh od pravnomočne sodbe sodišča. Če se ne predate v desetih dneh, vas morajo organi praviloma izpustiti. V zvezi s tem pravilom obstajajo nekatere izjeme, zato se morate o tem pogovoriti z odvetnikom.